

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Сатыу-алыу озгъан жылланы ёлчемине жетгенди, аллыбыздагы кезиуге салынган планы кёрюмдюлерини ёсериклери айтылгъанды

КЪМР-ни Парламентини Экономика политика, инновация айнусу эм предпринимательство жаны бла комитетини кенгертилген жыйылыуунда республикада сатыу-алыу сфераны болуму озюленди. Анга законна чыгъаруучу органы башчысыны орунбасары Мурат Карданов, депутатла, министрволаны бла ведомстволаны келечилери катышкандыла.

Кенешини ача, профильни комитетини башчысы Заур Алшеш сатыу-алыу болумуна рынокун жорукларыны себеплик этгенлерин, алай кырал болушлуксуз аны айныртгъа кыйын болганын чертгенди. Аны себепли бу сфераны тийишли правуло база, инфраструктура бла жалчытыргъа, административ чеклени кетериге, жангичлыклагъа хазыр болургъа тийишлиди.

Промышленность, энергетика эм сатыу-алыу министр Шамиль Ахубеков докладында розница сатыу-алыуда жетишимли белгиленгенди, жангы солуу-сатыу-алыу арала, тюклене ачыгътанларыны, сатыу-алыу организациялары ыркысы-техника базалары илгеннгени, инсанланы къолайлыкларына кере тюрлю-тюрлю тюклене ишленгелерини юслеринден билдиргенди.

Бытыр республиканы сатыу-алыу организациялары пандемия бла байламлы чекле кийрилген кезиуде ишлерге тошгенди. Аны бла байламлы бир-бир арала, кафе, ресторана, халкыны жумушларына тамамлагъан организацияла жабылгъан эдиле. Аны хатасында розница сатыу-алыуда тарихле 2020 жылда апрельде 66,9 процентге тошгенди (аны

аллында жылда апрельнин шартлары бла тенгешдиргенде) - Федерал эм регион власть органыла предпринимательлеге себеплик этгенлерини эмда 2020 жылда июльда бир-бир чекле кетиргенлерини хайырында тарихле бир кесек кёбейгенди. Алай бла декабрде ёлчемле 95,2 процентге жетгенди, - дегени министр. 2020 жылда розница сатыу-алыуны ёлчемеи 134,3 миллиард сом, быыл январь-февраль кезиуде уа 21,5 миллиард сом болганды, ол а бытырны бу кезиуде 101,8 проценти тенгледи. 2021 жылда январь-февраль кезиуде розница сатыу-алыуда аш-суу продукция (продуктлене да къошул) 49,7 процент тенгли эдиле, непродуктовольный товарланы багысы 10 миллиард 810 миллион сом болганды. Министр быыл сатыу-

алыу алгъын жылланы ёлчемине жетени белгиленгенди эмда жылы ахырына дерги план кёрюмдоло тотурулушларына ышанганын айткъанды. Сёз базарлыны бла ярмаклараны юслеринден да барганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Миллиард 895 миллион сомга жетгенди республиканы инсанларына сатылгъан аш-суу багысы. Ол а 2020 жылда бу кезиуде тарихледен 0,4 проценттен астамды. Непродуктовольный товарланы багысы 10 миллиард 810 миллион сом болганды. Министр быыл сатыу-

Пресс-конференция

Миллет жарты ишленди толтуруугъа танг юлош къошады

КЪабарты-Малкърны къурулуш эмда жашу журт-коммунал молк министри Алим Бербеков, пресс-конференция бардырып ведомствону бытыртгъы ишини эмда быылгъа борчларын окоскенди билдиргенди. Алай бла бытыр республикада жашу журтладан кеп къалмай жарым миллион квадрат метр ишленгенди. Белгиленген пландан ол 5,4 процентте аслам болады. Шолгъа дерги билим берген 23 учурденди кырулуш-монтаж ишле эбине жете турдыла, энга да бири уа топусунай хазырды.

Быыл бирер объект болукъуду. Аушгерде уа бир амбулатория орнатылгъыды. Быыл дагъыда Тъсыкурейде спортзалны, Баксан шахарада уа физкультурла-спортукландаруу комплексини битдирдирге керекди. - Билим

Ахыры 2-чи бетдеди.

ле. Дагъыда жашу журтланы къурулушларына себеплик этуу программа бла 150 минг квадрат метр ишленерге керек эди да, ол да тынгылы этилгенди. Миллет проекте иги хайыр келтиргелерин чертгенди Алим Бербеков. Ол айтханга кере, «Демография» проектни чеклеринде жайырлауда атык ачкъа ишленгенди, аны коюне Огъары Баксана бла Батех элде энга да

бериюно» чеклеринде Чегем шахарада 500 жерги орта школ ишлене турды. Солдакское станицада алай объекти кырулушун бошаргъа да кеп къалмагъанды. Дагъыда Прохладный шахар округда эмда Куба элде бирер орта школ сюерге деп РФ-ни къурулуш министрствоуу бла келишим этилгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ТОБЕШИУ

БИРЛИК – УЛЛУ ЖЕТИШИМЛЕНИ ЫШАНГЫЛЫ ТУТУРУГУЪ

Республиканы Черек эмда Зольск районлары ортден бери да къарындашлык байламлыкыла журютедиле. Ала бир бирни жокълайдыла, эки миллетни да арасында шувулкуну кочлардыла жуушланы да бардырадыла.

Алай бла озгъан байрым кюн черекиле Зольск районга баргандыла. Аланы тобешиуери Улуу Ата журт урушда эмда бу кюнде мамырлыкны сакълай жан берген аскерчилени журтмекерине ишленген сергерге голле салыудан башланганды.

Ула бардырылуучу залына келгенди. Муниципалитетни башчысы Руслан Гатов залда олтургъанлагъа, бютюнда бер а къонакътенгиле, саулуук тежей, ол

КОЛЛЕГИЯ

Бюджетни борчу азайгъанды

КЪМР-ни Финансла министрствоууны бытыртгъы ишини эселерни чыгарылыгъандыла. Аланы озюуге республиканы Правительствоу Президенти Мусулканы Алий, КЪМР-ни Парламентини, тотуруучу власть органыны, Казначействоуу, налог службасыны, профсоюзларыны келечилери да катышкандыла. Министр Елена Лисуа айтханга кере, коронавирус инфекция жайылгъан болумда тынгылы бюджет политика къурауга эм бардырыу баш магына берилгенди. Республиканы Парламенти бла бирге норматив-право базаны федерал законодательствога келиширдиу иш тамамланганды. Аны хайрында КЪМР-ни Бюз законна тюрленуле кийирме, жангы аурууну жайлыууа чек салгъан жуушушланы ачъа бла жалчытыргъа аман табылганды.

Ула бардырылуучу залына келгенди. Муниципалитетни башчысы Руслан Гатов залда олтургъанлагъа, бютюнда бер а къонакътенгиле, саулуук тежей, ол

руса къажуу ишлерге къыраланы эмда республиканы бюджеттеринден 3,8 миллиард сом къоратылганды. Социал маганалы жумушлагъа уа регион бюджетини 75 проценти жиберилгенди. Бурунгу жыл бла тенгешдиргенде, бытыр бюджетке 39 процентте аслам ачкъа жыйылганды. Ол 50,8 миллиард сомга. Региону борчу уа 720,3 миллион сомга азайтылды, 7300,7 миллион сом болганды. Аны бла байламлы тейлеу бери керге (118,2 миллион сомга) азайтылгандыла, энди ол 31,4 миллион сом болады.

Министр башха шартла бла да шагырейлендиргенди, ведомствону быылгъы умултарыны арасында уа бюджетни тынгылы тотурууну эмда ишини борчу кёбейтмей алай бардырыуу салгъанды эм башха.

Оператив штаб

Госпиталь жабылып, больница алгынныгыз нызамгъа къайтарды

КЪМР-де коронавирусу профилактика кези эм аны жайылыуа къажуу регион оператив штабдан белгили этгендерча, республикада жууш жукъыжаны саны 23 мингден озганды. Тонене ол 40 инсанды ачыкланганды. Тийишли багъындан сора 21,9 мингден аслам адам сау болгандыла (ол санда тонене 41 пациент). Биогонлюк медицина болушук 648 адамга берилди. Жаркъа сугъа, бу къыйыну аурууну итюралмай аууштуруу саны 425 пациентге жетгенди. Болсада тонене вирусдан бир адам да ауушмагъаны бла ётемленерчиди.

бардырылдыла. Ала бошлагъандан сора больница алгынныгыз нызамгъа къайтарды. Биогонлюк уа госпитальла Нальчикде 1-чи номерли шахар клиника больницада бла Наркъллада районда аралы больницада ишлейди. Россейде COVID-19 вирус тонене 8646 инсанды ачыкланганды. Пандемияны алдында бери къырдада 4,58 миллион адам аурургъандыла. Андан 4,2 миллион адам сау болгандыла (бир юнне 7,0 минден аслам). Аурууну къатармай, 100 минг адам ауушканды (тонене 343 суоу). Джонс Хопкинс атлы университет белгили этген тарихле кере уа, битудунинда бу ауруу 130,7 миллион адамга тийишлиди. Ог болганында 3,0 суоугъа жер барды. СПИД-ге эм жукъын ауруула къажуу больницада ишлеген госпиталь жабылганды, анда дезинфекция мадарла

Жангыртуу

Темир буруула, кезге урунган зебрала, «акъыллы» светофорла

Жолла биогонлюг излемлеге келиширча «Къоркъуусуз эм качествево автомобиль жолла» миллет проектин чеклеринде КЪМР-ни Транспорт эм жол молк министрствоуу аслам иш бардырады. Ол санда республикалы жолла кече жарык болушчынчыла бла чыракъла салынадыла, светофорла орнатылгандыла, темир буруула тартылдыла, жол жорюгенге жолчукъла жарашдырылдыла. Ахыры алып айтханда, быыл жолланы кече жарыгыра мадар 60 километр чакълы участкада таммаланганды. Ол санда Хасанида, Кенделенде, Акъ-Сууда, Яникюда, Чегем шахара, Кичини Чегемде, Кичкеде, Куба, Камлюково элдеде, Хасанида

МАГОМТЛАНЫ Сулейман.

Саугъапу

Аты айтылгъан хирург, зерниолог, онколог

Бу кюнде бизни жерлешибиз Байсыланы Хажи-Муратны жашы Азамат «За самоотверженно борьбу с коронавирусом» майдан бла саугъаланганы белгили болганды. Аны докторга белгили хирург, РАН-ны академик, Санкт-Петербургда академик И. Павлов атлы биринчи медицина университетини ректору Сергей Багненко бергенди.

Жерлешибизни саугъалай, ол Азамат биогонлюк учреждениеда, олугъай, битуе Санкт-Петербургда да эм сынаулу герниолог болганын чертгенди. «Керек болганында, хирурглар-быз инфекция аурууны багыу бла корешгенди. Ала ауруу жугъарыгъына къорктууу «къызыл зонада» операцияла окуна бардыргъандыла», - деп, анга ыразылыгын билдиргенди. Байсыланы Азамат хирург, герниолог, эндоскопия хирург, онколог болуушлейди, ол медицина

илмуланы кандидатды. Къабарты-Малкър къырал университетини медицина факультетни бошарганды. 2011 жылда Санкт-Петербургда академик И. Павлов атлы биринчи медицина университети «Хирургия» бөлюмюню ординатура тыуушканды. Ол 10 патентни автору болганын белгилиге тийишлиди, ол санда чымлыкъны (грыжа) багыу жаны бла, аны илму ишле, ала уа 25-ден асламдыла, халкъла аралы журналлада басмалангандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Коронавирус КЪМР-де жайылыу башлагъандан бери 176,3 мингден аслам адам бардырылганды (бир юнне 62,3 пациент). Госпитальда 241 пациент бардыла, ала арасында тес коронавирусу ауруу жукътыжаны ачык-

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима хазыраганды.

Жазылыу - 2021

Мындан ары да алыш, окупш турурча

Багыталы пухеъла! Сиз бир тюрлю сылтаула бла шендогю жылы экинчи кварталына «Заманга» жазыламай къалгъан эсенгиз, ханны позетирге амал барды. 20 апрельге дерги сиз бу къыйматлы жумушун почтагъа барып неда корреспондентияны адреслеге ташычу адамны болушугу бла тындырсагъыз, ана тылбизде чыкъгъан газетни майдан алып, окупш турлукусъз.

Жазылыу эки айта багысы - 243 сом 22 катек. Бизни индексиз - П 5893

Сатыу-алыу озгъан жылланы ёлчемине жеткенди, аллыбызгагы кезиузе салынган планын кёрюмдюлерини ёсериклери айтылгъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Коронавирус бла байламлы чекле кийрилген кезиуде сатыу-алыу объектлере товара кыстырыклары болганын бла кылганы дайым да озюогенд, багъала кылай кыралгъанлар да контролда эрле.

Тюенелени оюнулардына РФ-ни Промышленность эм сатыу-алыу министрствосу товарла бек аздан эки айгъа жетер тенгли болургъа, аланы юйге жетдируу жаны бла мадарла кийрирге керекиси, бир торлю сылтасу багъаланы кётюрге жарамлыны жаны бла эсгертилерни белгили этигенди.

Пандемия бла байламлы чекле кийрилген кезиуде КЪМР-ни Правительствонун бегими бла коронавирус жайлгъанда экономика бютонда бек кытыкты сынаган бютюркени тизмеси тохтадырылгъанды. Аунга урозина сатыу-алыу, аш-суу хазарлагъан, адамланы жумушларын тамамлагъан предпряттияла да кийрилгенди.

Миллет проектлени толтуруугъа танг юлюш къошады

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ново-Ивановское элде орта школы, Баксан шаарда къуюн, Кышхатра-Аушгер суу ички куюрушлары алгъын бааланган эдиле. Аланы Эм Ашхгерде суу септени жангыртнуу бюшаргъа керекди.

Шамил Ахубеков борчул халда товарлагъа къырал марка салынуу юсюенден да айтханды. Республикада ол жаны бла озёр шпал кыралгъанды. Сёз багъаланы тохтадырынуу, бир торлю сылтасу аланы ёдоркюню юсюенден да баргъанды. Бюгонлюкте бал тузун, чёпелу жануу багыларын кёбейтмелу жаны бла мадарла топуруалдыла Федерал, регион даражада да.

Алай бал тузу килограмми 46 сомдан, чёпелу жануу литри уа 110 сомдан багы болуук тыюлюдо. Бу келишимге регион битеу сатыу-алыу аралары къошулгъанды.

Республикада сатыу-алыу айтнуугъа, предпритиельге себеглиге кёз къарамаланы РФ-ни Монополиялагъа къажуу службасын КЪМР-де Управленисны бычшысны ороунасыра Айна КЪМР-ни Пресс-службасы.

Сатау республикада къорулуш жарга къалгъан неба хайырлануугъа алынмай турган 275 объект болганын да билдиргенди Бербеков. Ол айтханда, бирлерини документири таз болуп, ол сылтуба бла да туралды алай. Министрствону аланы барында да бир мадар табаргъа кирюешди.

Кёп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу программа башланганы беш жылдан артык болады. Бюгонлюкте анга 2580 кой киреди. Бытыр лтан бла кез кыйсы жангыртнуу керек эди, алай онбир кой бир жанында кылгъандыла.

Алай нек болганы министр билай аналгъанды: «Ремонт этиу программа бла бирде ийно ичинде, ол санда фатарлагъа да, инженер коммуникацияны бычшылыуу программада ала фатарны иеси ары дер кеси оёнгенге ремонт этиу, энци аны ою, жангидан жарашдырырга керекди дегени жаратмайды. Ансы а башка ремонт ишени этгенден хайыры болуук тыюлюдо».

Министр ою этенича, киркичкини ташуу жаны бла регион оператор - «Экологистика» - борун тынгылы толтурулганды. Министр билдиргенича, бытыр эттиу программада ала фатарны иеси ары дер кеси оёнгенге ремонт этиу, энци аны ою, жангидан жарашдырырга керекди дегени жаратмайды. Ансы а башка ремонт ишени этгенден хайыры болуук тыюлюдо».

Сёз ючюк. Аздан ыры оюндал куюрулауан объектни къорулушун он миллилардан аслам сом къоратылганды. Аны эбине жетдиригъа энци жалаанда 48 миллион сом керекди. Онкология арланы проектти жангыртлыганы себеглини, аны да бир программаны кошуп, къорулуш ала амал татылына ишанганы турда этгенди министр.

Ведомствону таматасы льгота ипотеканы да сагынгъанды. Былай алып айтханда, республикада аны хазна кеп адам хайырланмагъанды - жалаанда 80. Кредитни орта аламын 1,2-1,3 миллион сом болганды. Программа андан ары бардырылганын федерал властыла белгилерди кесин да хар регионда жашуу журтланы багысы нелай бирге кётюрилиши тергеп.

Жашуу журт-коммунал ишлер нере терк толдергенди. Ол кургъан татылына ишанганы турда этгенди министр.

Налычиде юйени элде объект-е бла тири ишленгеи эмде сервислени «цифрагъа» кёчюре барганы себегли корпоратив эмде инвестицияла бла байламлы бизнесни кредит портрели жети миллилард сомгъа жетгенди.

Коронавирусха къарамай, банк тюрю-тюрю магарланы хайырланан, борчларын тынгылы тамамлайды

Собранны республикада бютонда бытыргы ишени эселерин чыгъарганды. Ол кезиуе бирселена кыйын болгъанлыгъа, банк битеу проектерин айтнуу бла юкорешгенди. Ол санда ипотека кредитлени берюну, аханы электрон халда жоорутоно, хайырлануугъа къырал программа бла себеглики этюно эмде digital-продуктланы илгендируу бла, деп белгилегенди финанс учрежденини пресс-службасында.

Бытыр бютём эки минг чаклы ипотека кредит бергенди. Ол 3,4 миллилард сом болады. Бурнуу жыл бла тенгештиргенде, бу кёрюмдюле 1,4 эм 1,5 керге кёбейгенди. Есоу ипотека программаланы аслам торлюсю жарашдырылганы эмде ставкала бек азайганын бла байламлыды.

Къырал сабилеге берген посыланы (7,8 миллилард сом) жоо бирден артык адам да банкны карточкалары бла алгъанды. Юч минг чаклы медик да тиимли телеурени (1,4 миллилард сом) да себегли эттиу программаны бытыр мадарла эки жок юйорге аш-азык мурунча ётпенди. Акчаны колдон кылгъа турбай, электрон халда жюрютоу иши айланы барды. Бурнуу жыл бла тенгештиргенде, бытыр онлаи сатыу-алыу 1,5 керге кёбейип, 15 миллилард сомгъа жетгенди. Энци карточка бла ресторандыла, кафеде, АЭС-леде, токенледе, МФЦ-да, Налыч шахарны жамауат транспортта телеге ою кредитни къайтарыу болжалларын торлендиргенди. Банк къырал программала, АПК сферада про-

екте бла тири ишленгеи эмде сервислени «цифрагъа» кёчюре барганы себегли корпоратив эмде инвестицияла бла байламлы бизнесни кредит портрели жети миллилард сомгъа жетгенди.

Собранны республикада бютонда бытыргы ишени эселерин чыгъарганды. Ол кезиуе бирселена кыйын болгъанлыгъа, банк битеу проектерин айтнуу бла юкорешгенди. Ол санда ипотека кредитлени берюну, аханы электрон халда жоорутоно, хайырлануугъа къырал программа бла себеглики этюно эмде digital-продуктланы илгендируу бла, деп белгилегенди финанс учрежденини пресс-службасында.

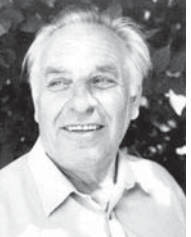
Озгъан жылда пандемияны кезиуде банк ишин болуулгъа нере терк толдергенди. Ол кургъан татылына ишанганы турда этгенди министр.

Къырал сабилеге берген посыланы (7,8 миллилард сом) жоо бирден артык адам да банкны карточкалары бла алгъанды. Юч минг чаклы медик да тиимли телеурени (1,4 миллилард сом) да себегли эттиу программаны бытыр мадарла эки жок юйорге аш-азык мурунча ётпенди. Акчаны колдон кылгъа турбай, электрон халда жюрютоу иши айланы барды. Бурнуу жыл бла тенгештиргенде, бытыр онлаи сатыу-алыу 1,5 керге кёбейип, 15 миллилард сомгъа жетгенди. Энци карточка бла ресторандыла, кафеде, АЭС-леде, токенледе, МФЦ-да, Налыч шахарны жамауат транспортта телеге ою кредитни къайтарыу болжалларын торлендиргенди. Банк къырал программала, АПК сферада про-

екте бла тири ишленгеи эмде сервислени «цифрагъа» кёчюре барганы себегли корпоратив эмде инвестицияла бла байламлы бизнесни кредит портрели жети миллилард сомгъа жетгенди.

ТХАКУМАШЕВ Михаил Хамидович

Къабарты-Малкъарны маданиятына уллу бушу сынарга хушгенди. 40 ердеде белгилу саттырлы РФ-ни сыйлы художигни, КЪМАССР-ни Искусстволарны сыйлы къулуучусу, СССР-ни Художниклери союзуну члени Михаил Хамидович Тхакумашев 94 жылдында ауушганды.

М.Х.Тхакумашев 1927 жылда 17 июлда Терк районун Арик элинде туугъанды. 1953 жылда Ростовда М.Б.Греков атлы Суратлау училищени бошгъандан сора КЪМАССР-ни Маданият министрствосуну Суратлау мастерскоюнда ишлеп башлагъанды. 1957-1985 жылда КЪМАССР-ни Художниклери союзуну правление башчылыгы эти турганды.

Михаил Хамидович сурат ишлеуде миллет ишанлары мурдорун салган художникленден бирди. Аны чыгъармалыгы уа Къабарты-Малкъарда профессионал искусствону къорулуун терклендирге себегли этгенди. Хар таш суратлау о инсанни халин, кылыгын сыфатлагъан ызылны кёргошюрге керешгенди.

Аны эсгерме суратлары уа Кокос К.В., Егоровы Т.Б., Мусулканы А.Т., Кодков М.М., Макоев Т.Э., Атталан Ж.Ж., Алохов Т.Б., Бекшиев Р.Х., Бердов Х.А., Беллаланы С.У., Гейлаканы А.С., Говоров С.А., Дашиков К.Ф., Жанатайлы Б.М., Кануню А.Д., Карданов М.Н., Кармоков Х.М., Кунчиев М.А., Кумухов М.Л., Нахуев З.А., Панатов М.А., Рахайлы А.И., Сохов К.В., Сохроков Х.Х., Таов П.К., Татев К.Б., Темирханов К.Ж., Уналаны А.М., Федченко Л.М., Хашхоев А.Б., Хафизов М.М., Хубиев М.Б.

Талпандырыу Бусагъатгагы излемлеге келишдуре

Бу кюнледе Налычкни кыйыры бла баргъан «Хасания - Волный Ауул» жолну 2,6 километрге чаклы бирине ремонт этил башлагъанды. Аны чекленде ыны мурдорун жанылары кончерициде, жауу сула саркырачытырла, арыкъла саллыкдыла эм къоркъусузулукъны жалчытырча жумушла да этиликди.

Бусагъатда эски бордорланы, тамир бурюуу, толуктатуу, тереклендир метерип, мурдорун жарашдыруу турадыла.

Энге сала айтсак, жол Гиче Кзиполова тауну этегинде болганын ючюн анга дайым топурак оюлгъанлай турады.

Жай кюнлеге асфалт жайып башларыкъыйла. Аны бла бирге Канкою аралында Налычкни да хуа кёлорге дери, 617 метр чаклы бирде, жауу жолчук ишлендирикти. Сагынылган объектче чыкларыла жауушуданы саулай быыл жайны ахырына бош мурат этиди.

Сиз прививка этдиргенмисиз?

Арт бир неча айны ичинде къырдан, ол санда бизни республикада келгъан оюнга жала кен жайлгъан, аны бла бирге уа къоркъууу коронавирус ауруугъа къажуу дарман салыу барды. Аны юсюенден келгъан оюнга жорююле. Аны себегли биз кесибни тингиле бардырыла таукул боламыз аны ким кылай кётюргенлерин бир неча адамга соргъанбыз.

Заур ПШЕНКОВ, сюд приставланы пресс-службасын бычшысы:

ГАЙЫЛАНЫ Марина, аш хазырлауучу:

«Жаш 2-чи номери шахар клиника больницнда хирург. Бу аман ауруу жайылп башлагъан биринчи кондеден окунча «Къызыл зонадады». Районы ичинде юйге бир кюнлеге окунча келмегенди, алай телефон бла сёлешип, дайым да эсгертип турады бизге, абдангъа, кесигизни бек къызы сагъланыгъу деп. Аны айтханын этип, жылгъа жуукъ заманын ичинде аталары, мен да юйден чыкмай тургъанбыз.

Вакцинация башланганлай а, жаш аны кесине биринчи болуп айтнуунда этдиргенди. Андан сонра уа биз да элден салдырылганын излегенди. Аталары бир зат семегенди, аны уа бир кон температурам 38 градуска жетгенди. Андан ары уа къыйналганма деп билмедим.

«Мен ошны ийгергенди биле бирге вакцинация эки кезиуде этдирге болуулгъа. Алай болуп деп ушанма.

АТТОЛАНЫ Люба, пенсиячы:

«Мен вакцинаны хапары эшитгенлеи окунча, бек ырыз болуп баргъанма аны этдирге. Алай ол заманда кесим да билмей коронавирусдан ауруп кутулгъаным, антителяр деп затларым болгъанын ачыкъланганды. Болсада ала жокъ болса, дарман салдырмай къоркъукъ тойлом.

«Мен да, баш ием деп этдиргенбиз вакцинаны. Бир сагъа хуа окунча къыйналмагъанбыз. Алай ала уа къоркъуп, арсылар болуп тургъанма.

«Кюн сайн жолда-кылда, ише да адамла бла кел тобеширге тошеди. Аны себегли юйде сабиле, къартла, башха жуукъларым да бардыла, алагъа къайтыгъ этем. Хар бирбииз да вакцинаны этдирге болуулгъа, алай бла кутхаралыкъыбыз кесибизни.

«Мен Москвада уллу клиникадан биринде ишлейме, кон сайн да кеп адам бла тобеширге тошеди. Аны сендан ишни ийгергенди биле бирге вакцинация башланганлай окунча, аны этдиргенбиз. Бусагъатта бериле солургъа келип турады. Атама, аманам, къарындашларыма да айтпай алгъангъанма деп ишни керелисин.

«Мен бирииз да этдиргенбиз вакцинаны. Бир сагъа хуа окунча къыйналмагъанбыз. Алай ала уа къоркъуп, арсылар болуп тургъанма.

УБАШАЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

«Бир да арсылар болмай баргъанма этдиргенбиз сол куръанмайла. Къоркъуп, юйден чыкмай тургъандан эки, быллай мадар этген ики той юлпюмдэ 7 Январь-Февралдыда этмегенма.

«Кюн сайн жолда-кылда, ише да адамла бла кел тобеширге тошеди. Аны сендан ишни ийгергенди биле бирге вакцинация эки кезиуде этдирге болуулгъа. Алай болуп деп ушанма.

ОКҮҮ

Ол Къазахстанда тууган төлөндү. Есен а Нальчикке этгенди. Школдан сору Кыбарты-Малквар чыгармачылыгынын философия факультетини орус-малквар бөлүмүндө окуганды.

Лагандыла тау элге, алай алааны хайырлары уруш, сюргон отпарында жулуп кыялганды. Жаланды 1974 жылда чыгарганды Холанды Азретни «Къарачай-малквар нарт эпос» атлы китабы.

Бу киталпа бизни тарыхыбызда кыяллай магыналы ишле болгандары кыял айтканды. Ол санды КъМР-ни халкы жазуучу Төппеланы Алим бля филология илмуланы доктору, фольклорист Малккондуланы Хамит.

юсонден айтылган халкы жырла эмда авторлу чыгармала киргенде.

Къармашуулук

«Хал аз-аздан эбине тыюше барады»

Коронавирус ауруу жайлыр деген къоркъу салган мардала жашуубузу не торлю жанында да танылады. Ала бир къауым адамын бек сойген ишлерине — китап окууга да кийригенде жангыныкы. Аны бля бирге Библиотекада барган тжөбөүдө үч халарын торледенде. Аны юсонден болганы ушаргыз Эбрүс району Ара библиотека системасыны директору Тебердиланы Лейла бля.

– Лейла Назирова, пандемия карантин чөгөдө да къармашуулай, аны башлангычтан бери библиотека система зат да эмей турганды дегер жарамас? – Угай, заманыбызны магъанасы шырғанбыз деп айттылык тойломе. Пандемия хатасындан, башха жыла бля теңгеле диргенде, бизге жорюген окуучуларыбыз, юде окургуа китап алганды да, биз бардырчу жыйылуаны да санлары оорулар болганы бля сабылде бля жаш адамладыла, байланышыбыз юзөлөгөндө.

Группаны Бертни чыгармаларыны ююлгөринде «Адабият кенюру» деген конкурса да кытышып, дипломла алганды. Башха жетишимле да болганды.

Окуучуларыбызны конкурсу тжөбөүлөгө саныс болмагандыры библиотканы да иги ишере иттирдиге. Аны бля бирге сабылени эм жаш адаманы алай замга эсерин бедюрдюр, энци фауларын ачыкларга да болушды.

ЖАҢЫ ПРОЕКЛЕ

Изоляцияда турганлай окушуна библиотекала жу муныран тохтамаганды: китап да берендеиле, оорулары болганы бля сабылде бля жаш адамладыла, байланышыбыз юзөлөгөндө. Изаляцияда турганлай окушуна библиотекала жу муныран тохтамаганды, китап да берендеиле, оорулары болганы бля сабылде бля жаш адамладыла, байланышыбыз юзөлөгөндө.

«Пандемия хатасындан, башха жыла бля теңгеле диргенде, бизге жорюген окуучуларыбыз, юде окургуа китап алганды да, биз бардырчу жыйылуаны да санлары оорулар болганы бля сабылде бля жаш адамладыла, байланышыбыз юзөлөгөндө.

«Пандемия хатасындан, башха жыла бля теңгеле диргенде, бизге жорюген окуучуларыбыз, юде окургуа китап алганды да, биз бардырчу жыйылуаны да санлары оорулар болганы бля сабылде бля жаш адамладыла, байланышыбыз юзөлөгөндө.

ИШ КӨЛӨҮЛӨК БЛА БУСУПАСЛУ

Ма алай асы ишери бля белгилени алексыбызга Хаджиганы Танзила. Ол 1999 жылда Шубеклу ордени бля, 2010 жылда ы Мечиланы Кизими майдалы бля сауагаланганды. Ол Къарачай-керкени Айтиланы Умарны атын жорюген калкыла аралы сауга-сыны лауреатыды.

ЭНЧИ ИШНЫ НОРТЛА

1996 жылда ы ол «Къарачай-малквар фольклор» деген аты бля хрестоматия басмагалганды. Ары бизни халкы чыгармачылыгыбызны назму бля айтылган жанрлары киргенде. Алай а Танзиланы китаны жазган сэво кеси окуялу улму ишди. Ол анда нарт эпосубузу жыйнуу тарыхын тинтеди, экспедициячылагуа болушан, эсерине адам сукларыча таулуаны атларын сагында. Ала Этеланы Алий, Биттирланы Хамзат, Малккондуланы Даут, Текаланы Гитче, Эзденланы Абгулай, Гагонланы Кынашубий, Айткеланы Жашуу, Жабелланы Къайт, Гертгекланы Абдулла, Тогузбаланы Хамит, Журтубайланы Кынашубий эм башхаларды.

ЖОМАКЪЛА, ТАУРУХЛА, АЙТЫУЛА

1994 жылда Танзила жыйшырды, «Къарачай-малквар жомакыла, таурухла, айтыула» деген киталпы биринчи тому чыкганды. Аны экинчи ы 2003 жылда басмаланганды. Ол киталпыла магъаналарыне жер мифле, сейр-тамаша, жашуу-турмуш, хайуанланы бля жануарларына юзөлөгөндө жомакыла киргенде. Таурухлы айттыла да көп торлюсе барды мында. Ол санда халкыны жашуунда бля келген ишле, малкварлыны бля къарачайлыны кыядан чыкганларды, тукмула кылай кыралгандарды, ата-бабаларыбыз урушла, жорюгя алыны кыргызда блет ауруула, жер атланы, тукмуланы юсеринде, халкы тарыхында белгиле жигитлени, батырланы, пелууанланы, жарылыны къорууланганы, абреклени миф таурухла, таягыт-болуаманы, «кыанатыланы, жануарларыны бля хайуанлыны торюнде, адел-къылык бля байлампы эм башхала.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Акыбайлык бля келгенле эрши сэвлени айтырга жардамганын кеслери да биледиле. Аны себепи кыталан аланы ююртерге юкешип турган артык тюз да, магъаналы да болмай кылады.

ЖАЛАДА ТЫЙМУ БЛЯ ТЮРЛЕНДИРГЕ КЫЯНДЫ

Бирде ата-анала, сабылдеринде былай сэвле эшитселе, кытылык этеделе: урушадыла, ол сэвлени айтырга тыйгычла салдыла... Тыйгычла, баям, болушук туюлюдө. Ала акыбайлык бля келгени буютон ол жананы клендиридикле. Не кыадар тыйму болса, ол кыадар ол аны бузурга ююртидикле. Мында башхага амал этере тийишдикле, бизи бөрчү сабылге ол кесини халин башхага аныглатурга болулуун аныглатууды.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Алай хал таурух барды: «Эртлени, орамда болмаганы эрши сэвлери бля халар эшиткенде. Битеку юй унады. Адамла төрөздө къарпа, багылы амал костюмда профессор абразда сантехнике кычырганын кередиле. Эогизни бургуз, соруу: профессору сантехникден не башхалыгы барды? Профессор багда торлюча да болалыгында».

АРХИВ

МАТЕРИАЛЛАНЫ ТИПИТ

Танзила Нальчикке илму-излем институтта жыймарга төрт жыл ишгенди. Ол кезиуде адабият тарыхыга кирген кел эсеги аны таньырганды. Көп жылланы ичинде халкы чыгармачылык бөлүмюне архивлеринде жыйылган материаланы типитп, аладан фольклор жыймыдык къураганды.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

МАГЪАНА БУЛУК ТЮЙЮДИ

Аны чыкканын улму байрам адел халкыбызга. Эндиге дегер бизи алай улму адабият хазнабы болганын билмей турган дуния алиме анда-мында да жазганды ол улму ишени юсонден.

